

Utbildningsinspektion i Källängens skola, grundskola årskurs 4–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Lidingö och besökt Källängens skola den 22 maj 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Källängens skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Källängens skola intervjuades rektorerna, lärare, elevvårdspersonal, elever och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningen. Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Källängens skola	Antal elever
Grundskola	580
varav elever i årskurs 4–5	120
varav elever i årskurs 6–9	460

Källa: Skolans egna uppgifter.

På Källängens skola finns årskurs 4–9. En rektor har ansvar för årskurs 4–5 och en rektor har ansvar för årskurs 6–9. I anslutning till skolan finns även fritidsklubbs-

verksamhet. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorg beskrivs i separat rapport.

Lärare och elever är indelade i fyra arbetslag, varav tre arbetslag för årskurs 6–9 och ett arbetslag för årskurs 4–5. Dessutom finns ett separat arbetslag för ”elevhälsa” för årskurs 6–9. Verksamheten leds av de två rektorerna. Tillsammans med arbetslagsledarna och en s.k. samordnare utgör de skolans ledningsgrupp. I skolområdet ingår förutom Källängens skola tre andra skolor och sex förskolor. Som ansvarig för skolområdet finns en skolområdeschef. Källängens skola ingår liksom övriga skolor på Lidingö i försöket med timpanelös undervisning i grundskolan.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att eleverna når mycket goda kunskapsresultat vid Källängens skola och lärarnas uppföljning och kommunikation av elevernas kunskapsutveckling är av god kvalitet. Elever i behov av särskilt stöd ges också sådant stöd. Även om lärarna arbetar medvetet för att individanpassa undervisningen så behöver denna överlag utvecklas, liksom elevinflytandet. Samma sak gäller elevernas möjlighet att reflektera, argumentera och pröva olika påståenden i undervisningen. De individuella utvecklingsplanerna och åtgärdsprogrammen bör förbättras så att de bättre tar sin utgångspunkt i författningskraven.

Även om kunskapsresultaten bedöms som mycket goda måste uppföljningen och utvärderingen på skolövergripande nivå i årskurs 5 förbättras. Skolans kvalitetsarbete bedöms som gott och kvalitetsredovisningen, som dock måste utvecklas, används som en del i skolans kvalitetsarbete. Rektorerna bedöms vara förtrodda med den verksamhet de leder och tar ansvar för den pedagogiska ledningen på skolan.

Skolans arbete med normer och värden präglas enligt inspektörerna av ett systematiskt och aktivt värdegrundsarbete som lett till att skolans elever känner sig trygga och trivs. Likabehandlingsplanerna måste dock utvecklas.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skriftliga omdömen för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock upprättas inte enligt förordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolan har inte rutiner som säkerställer att utdrag ur belastningsregistret lämnas i enlighet med lagen om registerkontroll (lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg).
- Skolans kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a, 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.)

- Utbildningen är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas möjlighet, att diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden bör förbättras.
- Skolans arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar och olika behov bör utvecklas.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över undervisningen och sitt eget lärande.
- Eleverna bör ges bättre möjlighet att arbeta i demokratiska arbetsformer.
- De individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas.
- Skolan behöver klargöra att undervisningen i hem- och konsumentkunskap bedrivs på ett sådant sätt att eleverna ges möjlighet att nå de nationella målen för ämnet i årskurs 5
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansenlig avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Sammanställning av betygsresultat för årskurs 9 i Källängens skola jämfört med samtliga skolor i Lidingö kommun samt i riket år 2006 och 2007, enligt statistik från Skolverket.

	Källängens skola		Lidingö kommun		Riket	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	87,4	95	88,6	88,0	76,0	76,1
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	100	97,5	98,6	96,3	89,5	89,1
Meritvärde ¹	234,7	257,6	235,7	237,7	206,8	207,3

Kommentar:

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. Källängens skolas egen redovisning av resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2007 visar att 93 procent av eleverna nådde målen i svenska, 100 procent i engelska och 95 procent i matematik. Dessutom uppger rektorn för förskoleklassen och årskurs 1–5 att alla elever når målen i övriga ämnen i förhållande till kursplanernas mål för årskurs 5 i samtliga ämnen. Ingen samlad bild finns dock redovisad för resultatuppfyllelsen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.

Betygsresultaten i årskurs 9 har förbättrats mellan åren 2006 och 2007 och de är betydligt bättre än i riket för övrigt och än i Lidingö totalt sett. Skolans resultat är också bättre än det förväntade resultatet som Skolverkets beräkningsmodell SALSA² anger. Betygsresultaten analyseras i årskurs 9 på skolövergripande nivå.

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

² SALSA - Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser - kommuners och skolors betygsresultat analyseras med hänsyn tagen till skolors elevsammansättning

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtidsytande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Lärarna i Källängens skola följer regelbundet upp varje elevs kunskapsresultat i alla ämnen under hela skoltiden. Skolan har arbetat fram konkretiseringar av de nationella kursplanerna för samtliga ämnen. Vid utvecklingssamtalen, som genomförs i enlighet med bestämmelserna, redovisas elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen utifrån de egna konkretiserade kursplanerna. Även elevens individuella utvecklingsplan används som utgångspunkt. Vid inspektionen framkom synpunkter på att eleverna i årskurs 6 och 7 inte får så bra information om sin kunskapsutveckling i alla ämnen. Dessa synpunkter behöver skolan analysera.

För att följa upp varje elevs kunskapsresultat gör lärarna, främst inom arbetslagen, kontinuerliga avstämningar hur det går för eleven i alla ämnen. Avstämning sker också på klasskonferenser där bland annat respektive rektor och elevvårdspersonal deltar. Som grund för bedömningarna används för eleverna i de lägre åldrarna bl.a. läsutvecklingsscheman och diagnostiska prov. Inspektörerna bedömer att skolans uppföljning och kommunikation av elevernas kunskapsresultat sammantaget är av god kvalitet. De individuella utvecklingsplanerna bör dock förbättras i enlighet med nedanstående.

Individuell utvecklingsplan

I grundskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanens och kursplanernas mål. Se vidare i Skolverkets "Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner". Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner, både för årskurs 4–5 och för

årskurs 6–9. Utvecklingsplanerna är olika till sin utformning mellan årskurs 4–5 och 6–9 men behöver i bägge fallen utvecklas så att långsiktiga mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i nationella mål. Målen att sträva mot får inte heller glömmas bort.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygs katalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Lärarnas utgångspunkt vid bedömning av elevernas kunskaper är de nationella målen i kursplanerna samt de av skolan framtagna konkretiseringarna. Lärarnas bedömningar diskuteras på skol-, arbetslag- och lärarnivå. Tolkningar av läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot görs också.

Skolan genomför de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 och 9 och provresultaten används som underlag för bedömning av elevernas måluppfyllelse i dessa ämnen. För att öka likvärdigheten i bedömningarna hjälps lärare åt att rätta och bedöma de nationella ämnesproven.

Inspektörerna bedömer sammantaget att lärarnas bedömning av elevernas kunskaper är av god kvalitet även om nedanstående bör förbättras.

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

Inspektionen visar att det finns en oklarhet kring huruvida undervisningen i hem- och konsumentkunskap ger eleverna förutsättningar att nå målen i årskurs 5. Skolan behöver klarlägga att undervisningen bedrivs på ett sådant sätt att eleverna har förutsättningar att nå målen i årskurs 5.

Betygssättning enligt författningarnas krav

Enligt grundskoleförordningen ska ett skriftligt omdöme ges om en elev inte når de

mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av omdömet ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Omdömet ska undertecknas av läraren. De omdömen inspektörerna tagit del av är i något fall korrekt utformat och i några fall beskriver de enbart de stödåtgärder som satts in, alternativt enbart att eleven har anpassad studiegång. Detta måste åtgärdas.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektionen visar att skolan bedriver en undervisning som ger eleverna möjlighet att nå kursplanernas mål att uppnå och att skolan arbetar aktivt med att bl.a. organisera undervisningen i mindre grupper för att stimulera elevernas möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen.

Även om grundskoleeleverna under lektionerna i viss utsträckning ges möjlighet att argumentera, reflektera och pröva antaganden visar inspektionen att detta bör utvecklas ytterligare, liksom elevernas inflytande över undervisningen och elevernas förmåga att arbeta i demokratiska arbetsformer i de högre årskurserna. Dessa förhållanden som hänger samman med läroplanens mål att sträva mot gör att området som helhet bedöms hålla mindre god kvalitet.

Utbildningens inriktning

I läroplanen anges bl.a. att skolan ska sträva mot att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Vidare att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och an-

vända sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. De lektionsbesök och samtal som inspektörerna genomfört visar att eleverna i varierande grad ges möjlighet till detta och att graden av detta är lärarberoende. Inspektörerna bedömer att målen att sträva mot i högre grad bör präglade undervisningen.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. En förutsättning för att eleverna ska ha möjlighet till inflytande över undervisningen är att de har kännedom om målen för utbildningen. De äldre eleverna har god kännedom om betygskriterier och alla elever har bra kunskap om syfte med de arbetsområden de för tillfället arbetar med. Enligt lärarna presenterar de kursplanemålen för eleverna i alla ämnen. Trots det har eleverna i vissa fall svag kännedom om de nationella målen för varje ämne, vilket de således bör ha i större utsträckning.

Inspektörerna har på båda enheterna noterat skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen trots att skolan har definierat elevinflytande som ett utvecklingsområde och har arbetat med frågan på skolövergripande nivå. Några lärare utvärderar kontinuerligt undervisningen med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering och inte lika tydligt efterfrågar elevernas ståndpunkter. Det finns således en variation bland lärarna i detta avseende. Flera av de elever som inspektörerna möter i inspektionen uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande. I detta sammanhang är det viktigt att även förbättra elevernas förståelse kring varför de ska ha inflytande över undervisningen.

Arbetsätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

Trots att eleverna, både de äldre och yngre, uppger att elev- och klassråd fungerar bättre än tidigare och att rektorerna deltar i elevrådsmötena visar inspektionen att en del elever i årskurs 6–9 inte tar råden på allvar och inte förstår rådets funktion eller betydelse. Även synpunkter på att klassråden inte fungerar bra har framförts och att alla lärare inte har klassråd regelbundet i de högre årskurserna. Av inspektionen framgår vidare att lärarna på bägge enheterna i begränsad grad har diskuterat med eleverna varför de ska ha inflytande över verksamheten i stort och vad det innebär. Inspektörerna bedömer att elevernas möjligheter att arbeta i demokratiska arbetsformer bör utvecklas i de högre årskurserna. Inspektörerna vill dock lyfta fram det som positivt att elevrepresentanter deltar tillsammans med personal i s.k. ”alagsråd” där eleverna har möjlighet att påverka den pedagogiska verksamheten.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolan anpassar undervisningen till varje elevs förutsättningar genom att bl.a. organisera eleverna i små grupper samt använda läromedel som ökar elevanpassningen. Eleverna på bägge enheterna uppger också att de i allmänhet får god hjälp av lärarna. Även om skolan arbetar med att anpassa undervisningen efter elevernas behov bedöms detta kunna utvecklas. De elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd får sådant stöd enligt samtliga intervjuade och skolan har även tydliga rutiner för identifiering av elevernas stödbehov och upprättande av åtgärdsprogram. Trots att anpassningen till elevernas förutsättningar bör utvecklas ytterligare och åtgärdsprogrammen likaså, bedömer inspektörerna att området som helhet håller god kvalitet.

Individanpassad undervisning

Läraren ska enligt läroplanen utgå från varje enskild elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I Källängens skola anpassas undervisningen genom att klasserna organiseras i grupper på olika sätt, att olika läromedel och tekniska hjälpmedel används och att elevernas erbjuds individuellt stöd på olika vis. Inspektörerna kunde dock notera att undervisningen på bägge enheterna i begränsad grad är anpassad till elevers individuella behov även om detta varierar mellan lärare och ämnen. Eleverna menar att de i allmänhet förutsätts arbeta på samma sätt och med samma uppgifter, vilket också lektionsbesöken bekräftar. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar, erfarenheter och olika behov bör förbättras.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens

behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inspektionen visar dock att flera av skolans åtgärdsprogram i princip består av uppgifter till eleverna att utföra och redovisa och inte vilka behov som ska kunna tillgodoses. Varken i programmen från 4–5 och 6–9 framgår hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Se vidare Skolverkets allmänna råd: För arbete med åtgärdsprogram SKOLFS 2008:25. Inspektörerna bedömer att skolan bör upprätta åtgärdsprogram som bättre svarar mot författningarnas krav.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Samtliga intervjuade uppger att skolan är trygg, att eleverna trivs och att elevernas förhållningssätt gentemot varandra i allmänhet är gott. I de enkätundersökningar som genomförts har också skolan enligt rektorerna ett gott resultat i jämförelse med övriga skolor på Lidingö. Som en del i skolans värdegrundsarbete finns bl.a. kamratstödare på båda enheterna, värdegrundssamtal sker i alla klasser, diskussioner förs om skolans ordningsregler och personalen har internt fört diskussioner om sitt förhållningssätt gentemot eleverna. Några elever uppger att det är stökigt på lektionerna i årskurs 8 och 9, vilket inte lektionsbesök eller lärarintervjuer visar. Inspektörerna anser dock att skolan behöver analysera denna synpunkt.

Ordningsreglerna arbetades fram gemensamt med elever och personal för några år sedan. Dessa diskuteras i varje klass. Inspektörerna vill poängtera vikten av att ele-

verna framöver är med i arbetet med följa upp dessa.

Även om likabehandlingsplanerna måste utvecklas bedöms området som helhet hålla god kvalitet.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. Skolans likabehandlingsplaner, en för årskurs 4–5 och en för 6–9, som inspektörerna tagit del av, innehåller en beskrivning av skolans samlade arbete för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling. Planen utgår dock inte från en aktuell kartläggning av de specifika behov som finns inom respektive verksamhet utan förhåller sig allmänt kring övergripande förhållanden inom skolan, trots att det regelbundet genomförs trivselenkäter och kommunövergripande utvärderingar. Inte heller innehåller planerna de olika diskrimineringsgrunderna. Eleverna har inte deltagit i utvecklandet av planen.

Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLF5 2006:7). En samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektionen visar att eleverna vid Källängens skola erbjuds en verksamhet och undervisning som till innehåll och omfattning i stort sett är i enlighet med gällande bestämmelser. Inspektörerna vill framhålla vikten av att eleverna i högre grad får vetskap om att det "egna arbete" de har på schemat är elevens val. Studie- och yrkesvägledning ges och skolan har för avsikt att utöka denna. Inspektörerna bedömer att området tillgång till utbildning är av god kvalitet trots att avgifter tas ut på ett sätt som inte är förenligt med skolförfattningarna.

Avgifter

Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad. Inspektionen visar att skolan anordnar en skidresa med hjälp av skolans idrottsförening, som ett bland flera alternativ på en idrottsdag. Lärare följer med på resan som kostar cirka 300 kronor per elev. Enligt inspektörernas bedömning kan 300 kronor inte anses vara en obetydlig kostnad i skollagens mening. Detta måste åtgärdas. I den övergripande kommunrapporten finns Skolverkets samlade bedömning av avgifter i kommunen.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i hushållsbedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Den nationella statistiken för hösten 2007 visar att ca 85 procent av lärarna har pedagogisk högskoleutbildning. Så gott som alla lärare på skolan har lärarutbildning enligt rektorerna och de undervisar i huvudsak i de ämnen de har utbildning för. Kompetensutveckling ges, både utifrån ett skolövergripande perspektiv och ett individuellt perspektiv. Området som helhet bedöms hålla god kvalitet.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektionen visar att rektorerna är förtrogna med de verksamheter de leder. Vidare framgår att skolan fungerar väl i flera avseenden och att rektorerna har stor betydelse i detta arbete. Bl.a. uppges rektorerna driva utvecklingsarbetet framåt när det gäller de elevvården, kursplane- och bedömningsfrågor samt värdegrundsarbete. En medveten satsning från rektorernas sida har även varit att skapa en enhetlig skola av de två enheterna. Rektorernas beslutsfattande följer författningarnas krav och kunskapsresultaten utvärderas i alla ämnen på skolövergripande nivå i årskurs 9. Rektorerna bedöms på ett bra sätt ta ansvar för den pedagogiska ledningen på skolan även om den kan utvecklas, t.ex. kring uppföljningen av undervisningens innehåll i förhållande till läroplanens krav. Trots att kunskapsuppföljningen och utvärderingen måste utvecklas på skolnivå för de yngre eleverna och rutinerna kring begäran om registerutdrag måste utvecklas, bedöms området som helhet hålla god kvalitet.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte och nionde skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av

elevernas resultat på skolnivå. Rektorn för de yngre eleverna har en samlad bild av resultaten i ämnena svenska, matematik och engelska och en viss översikt av resultaten i övriga ämnen. Rektorn kan dock inte lika tydligt redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår målen i övriga ämnen. Uppföljningen och utvärderingen i förhållande till målen i alla ämnen i årskurs 5 måste således förbättras.

Registerkontroll

Av inspektionen framgår att det finns tydliga rutiner för registerkontroll på skolan vad gäller personal som ska anställas. Sådana rutiner saknas dock för lärarstuderande som finns på skolan. Detta måste åtgärdas på bägge enheterna.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Vid skolan pågår kontinuerligt kvalitetsarbete inom arbetslagen. Även på skolnivå pågår ett aktivt kvalitetsarbete, exempelvis genom gemensamma uppföljningar och utvärderingar av kunskapsresultat och genom att målen i kvalitetsredovisningen tre gånger årligen diskuteras på planerings- och utvärderingsdagar. Vidare förs regelbundet pedagogiska diskussioner på skol-, arbetslags- och lärarnivå som leder till att verksamheterna utvecklas. Arbetslagen lämnar också underlag till den för skolan gemensamma kvalitetsredovisningen. Även om kvalitetsarbetet kan utvecklas avseende bl.a. tydligare koppling till läroplanens mål att sträva mot i undervisningen och tydligare kunskapsuppföljning/utvärdering på skolnivå i årskurs 5, bedöms arbetet som gott. Kvalitetsredovisningen måste dock förbättras. Trots nedanstående brist bedöms området som helhet hålla god kvalitet.

Kvalitetsredovisning

Varje skola, förskola och fritidshem ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovis-

ningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals delaktighet i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Källängens skola har en för de två enheterna gemensam kvalitetsredovisning för år 2006/2007. Redovisningen innehåller vissa mål, exempel på resultat, analys och förslag på åtgärder från arbetslagen. Det finns också en sammanfattning av arbetet på skolnivå med resultat och analys och beskrivning av arbetet med likabehandlingsplanen. På skolnivå finns även redovisat resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 5 och 9 samt betygsresultaten i årskurs 9 i svenska, matematik och engelska. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen till stor del innehåller de delar som författningarna ställer krav på även om förslagen på åtgärder med anledning av uppnådda resultat behöver utvecklas på skolnivå. Vidare måste kunskapsresultaten i flera ämnen än svenska, matematik och engelska belysas i redovisningen.

Av intervjuerna framgår att eleverna inte varit delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen, vilket inte är förenligt med författningskraven.

2008-09-25 Stockholm

Mats Peterson

Jane Åslund